

Отримано: 24 листопада 2016 р.

Прорецензовано: 28 листопада 2016 р.

Прийнято до друку: 02 грудня 2016 р.

Ковальчук Г. В. Фінансові аспекти формування та використання майна підприємства / Г. В. Ковальчук // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. – Острог: Вид-во НУ«ОА», грудень 2016. – № 3(31). – С. 27–31.

УДК: 00336.647/.648

JEL-класифікація: M 20

Ковальчук Галина Вікторівна,

магістрантка, Національний університет «Острозька академія»

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МАЙНА ПІДПРИЄМСТВА

У статті проведено практичний аналіз фінансових аспектів формування та використання майна підприємства, запропоновано шляхи вдосконалення цих процесів. За теоретичними визначеннями майном підприємства виражено через усі його активи, джерелами їх формування є статті пасиву балансу. Фінансові аспекти аналізу процесів формування та використання майна досліджено за допомогою оцінки фінансового стану підприємства та ефективності використання активів господарюючого суб'єкта.

Ключові слова: майно підприємства, активи, джерела формування майна, ліквідність, фінансова стійкість підприємства, платоспроможність.

Ковальчук Галина Викторовна,

магістрантка, Национальный университет «Острожская академия»

ФИНАНСОВЫЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИМУЩЕСТВА ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье проведен практический анализ финансовых аспектов формирования и использования имущества предприятия, предложены пути совершенствования этих процессов. Согласно теоретическим определениям имуществом предприятия выражено всеми его активами, источниками их формирования – статьи пассива баланса. Финансовые аспекты анализа процессов формирования и использования имущества исследованы с помощью оценки финансового состояния предприятия и эффективности использования активов хозяйствующего субъекта.

Ключевые слова: имущество предприятия, активы, источники формирование имущества, ликвидность, финансовая устойчивость предприятия, платежеспособность.

Halyna Kovalchuk,

magister, National University of Ostroh Academy

FINANCIAL ASPECTS OF THE FORMATION AND USAGE OF COMPANY'S PROPERTY

This article provides a practical analysis of the financial aspects of the formation and usage of the company's assets, the ways of improving these processes. According to theoretical definitions company's property expressed through all of its assets, sources of their formation are articles of balance liability. Financial aspects of the analysis of the formation and property usage investigated by an assessment of the financial condition and assessment of the effectiveness of company's assets.

Key words: company property, assets, sources of assets, liquidity, financial stability of company, solvency.

Постановка проблеми. Майном підприємства прийнято вважати його активи, які призначені для забезпечення господарської діяльності та ведення бізнесу, вони виражають вартість усіх благ підприємства. Від наявності активів залежить чи зможе підприємство отримувати прибуток та існувати взагалі.

На ефективність формування та використання активів підприємства впливають такі фактори як: структура активів, їх джерела формування, напрями використання, зовнішні та внутрішні умови діяльності підприємства. Від того, наскільки ефективно підприємство сформувало та використовує активи, залежить його прибутковість та фінансовий стан, тому актуальним є дослідження фінансових аспектів процесу формування та використання майна підприємства задля знайдення резервів покращення показників його діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До теми дослідження теоретичних аспектів формування і використання майна підприємства з теоретичної точки зору підходили вітчизняні та зарубіжні науковці: М. Д. Білик [1], Т. Д. Косова [2], Г. І. Андрєєва [3], Н. С. Барабаш [4], Є. В. Мних [5], І. О. Бланк [6] та ін. Існує потреба в дослідженні практичних аспектів дослідження такої тематики на прикладі аналізу процесів формування та використання активів певного підприємства у фінансовому аспекті з метою визначення ресурсів покращення його фінансового становища.

Метою і завданням дослідження є визначення фінансових аспектів формування і використання активів підприємства за допомогою аналізу фінансових показників, проаналізувати ці процеси з практичної точки зору.

Виклад основного матеріалу. Активами підприємства є матеріальна та нематеріальна форма майна, придбана ним за рахунок власних та залучених ресурсів, яке призначене для використання в господарській діяльності та перебуває в розпорядженні цього підприємства [1]. Активи поділяють на оборотні та необоротні залежно від того, яку роль вони виконують у виготовленні та реалізації продукції чи наданні послуг підприємством, у фінансовій та інвестиційній діяльності [2].

Для кожної установи важливо ефективно сформувати та використовувати активи. Це забезпечує вищу ефективність діяльності всього підприємства та впливає на його фінансовий стан. Правильно побудувавши процес формування активів, підприємство будує основу їх успішного використання. Важливим є визначення оптимальної структури оборотних та необоротних активів, їхнього складу залежно від виду. З огляду на це, будують імовірність подальшого покращення процесів господарської діяльності підприємства [3].

Фінансові аспекти формування та використання активів упродовж 2013-2015 років розглянемо на прикладі товариства з обмеженою відповідальністю «А». Це підприємство є одним із лідерів на ринку України із виготовлення шпонованих плит.

Дослідимо динаміку структури активів ТОВ «А» за 2013-2015 роки.

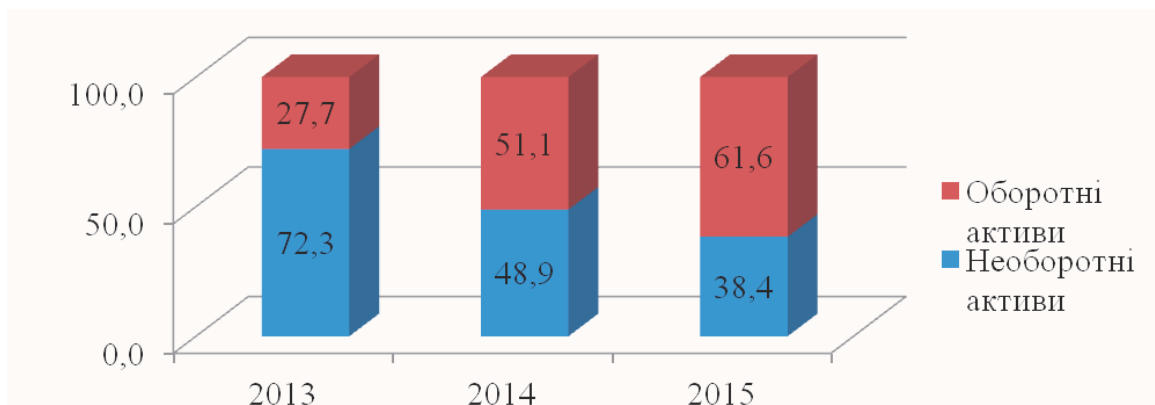

Рис. 1 Динаміка структури активів ТОВ «А» за 2013-2015 роки

Згідно із рис. 1 у 2013 році у структурі активів ТОВ «А» переважали необоротні активи – вони становили 72,3%. Проте вже у 2014-2015 роках більше половини займали оборотні активи – 51,1 ; та 61,6% відповідно. Таку тенденцію оцінюють позитивно, оскільки це свідчить про зростання обсягів операційної діяльності досліджуваного підприємства.

Розглянемо структуру джерел формування активів ТОВ «А» за 2013-2015 роки.

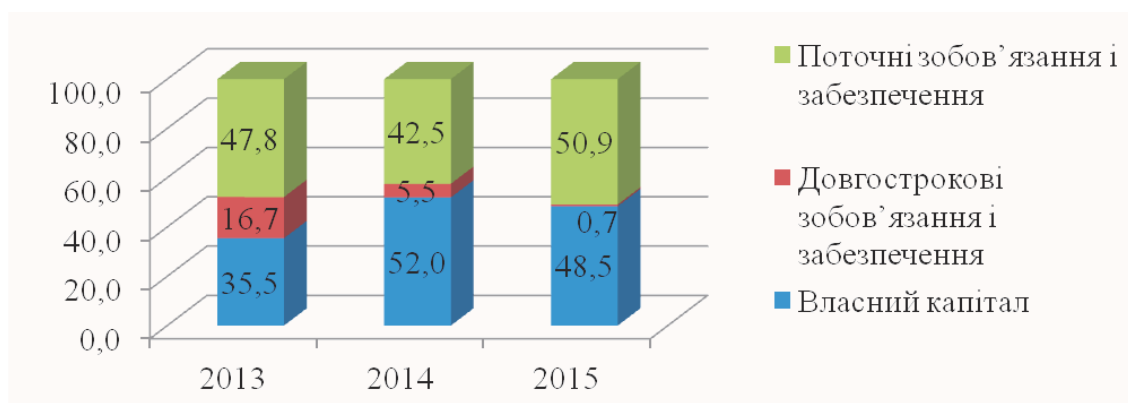

Рис. 2 Динаміка структури джерел формування активів ТОВ «А» за 2013-2015 роки

Згідно із рис. 2 в досліджуваній період у структурі джерел формування активів ТОВ «А» найбільшу частку (42-51%) становили поточні зобов'язання та забезпечення і це оцінюють позитивно. Частка власного капіталу також була значною, і у 2014 році він займав більше, ніж поточна заборгованість і становив 52%. Висока частка власного капіталу свідчить про відносну фінансову самостійність підприємства.

Частка довгострокових зобов'язань та забезпечень постійно зменшувалася, у 2013 році вона становила 16,7%, а вже у 2015 році – лише 0,7%, що оцінюють позитивно.

Зміни у структурі активів та джерел формування впливають на фінансовий стан підприємства, його ліквідність та платоспроможність.

Згідно із табл. 1 коефіцієнт покриття упродовж досліджуваного періоду зростає, що оцінюють позитивно, проте у 2015 році його значення сягнуло лише 1,21, що далеко від нормативного 2-2,5. Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2013 році становив 0,41, а у 2014 році зріс на 0,44 пункта і досягнув значення 0,85. Проте у 2015 році коефіцієнт швидкої ліквідності зменшився на 0,19 пункта і становив 0,66, тобто ТОВ «А» у 2015 році зможе погасити 66% короткострокових боргових зобов'язань та забезпечень за рахунок активів середньої ліквідності.

Таблиця 1

Динаміка показників ліквідності ТОВ «А» за 2013-2015 роки

Показники	Роки			Абсолютний приріст, ±	
	2013	2014	2015	2014-2013	2015-2014
Коефіцієнт покриття (поточної, загальної ліквідності)	0,58	1,2	1,21	0,62	0,01
Коефіцієнт швидкої (термінової) ліквідності	0,41	0,85	0,66	0,44	-0,19
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,07	0,08	0,05	0,01
Чистий оборотний капітал, тис. грн	-677	631	1422	1308	791

Коефіцієнт абсолютної ліквідності також постійно зростає упродовж 2013-2015 років, що оцінюють позитивно. У 2014 році показник зріс на 0,05, а у 2015 році ще на 0,01 пункта. Проте значення показника далеке від нормативного 0,2-0,3 і свідчить про те, що підприємство не зможе негайно погасити всі свої борги, але ймовірність того, що всі кредитори одночасно вимагатимуть повернення коштів досить мала.

Значення чистого оборотного капіталу стрімко зросло – у 2013 році сума показника була від'ємною і показувала нестачу оборотного капіталу в 677 тис. грн, у 2015 році сума чистого оборотного капіталу зросла до 1422 тис. грн. Зростання показника оцінюється позитивно.

Дослідимо динаміку зміни показників фінансового стану та платоспроможності ТОВ «А» за 2013-2015 роки.

За даними табл. 2 коефіцієнт платоспроможності становив на кінець 2015 року 0,48. Він є низьким і свідчить про те, що власний капітал не становить більшої частини майна.

Коефіцієнт фінансової стійкості у 2015 році дорівнював 0,49, він є нижчим від рекомендованого рівня (0,6), що є негативним. Коефіцієнт фінансової залежності склав на кінець 2015 року 0,52. Порівняно із показником за 2014 рік значення показника зросло на 0,04, а порівняно із 2013 роком зменшилося на 0,13.

Таблиця 2

Динаміка показників фінансового стану та платоспроможності ТОВ «А» за 2013-2015 роки

Показники	Роки			Абсолютний приріст, ±	
	2013	2014	2015	2014-2013	2015-2014
Коефіцієнт платоспроможності (фінансової незалежності, автономності)	0,35	0,52	0,48	0,17	-0,04
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,52	0,58	0,49	-0,08	-0,03
Коефіцієнт фінансової залежності	0,65	0,48	0,52	0,04	-0,13
Коефіцієнт загальної платоспроможності	1,55	2,08	1,94	-0,14	0,39
Коефіцієнт поточної платоспроможності	0,02	0,07	0,08	0,01	0,06
Коефіцієнт довготермінового залучення позикових коштів	0,32	0,1	0,01	-0,08	-0,31
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	0,74	0,88	0,99	0,1	0,25

Коефіцієнт загальної платоспроможності у 2015 році дорівнював 1,94, поточної платоспроможності – 0,08, довготермінового залучення позикових коштів – 0,01, короткострокової заборгованості – 0,99.

Узагальнюючи, зазначимо, що фінансовий стан підприємства є нестійким і потребує подальшого вдосконалення, про що свідчить значення показника фінансової стійкості 0,49.

Оскільки досить суттєву частку активів ТОВ «А» становлять необоротні активи, які є основними засобами підприємства, то варто провести аналіз ефективності їхнього використання.

Таблиця 3

Динаміка показників стану, руху та ефективності використання основних фондів ТОВ «А»
у 2013-2015 роках

Показники	Абсолютні показники, тис. грн.			Абсолютний приріст, тис. грн.	
	2013	2014	2015	2014-2013	2015-2014
Фондомісткість	0,13	0,09	0,09	-0,04	0,00
Фондоозброєність	39,74	43,39	37,15	3,65	-6,24
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,30	0,20	0,18	-0,10	-0,02
Коефіцієнт зносу основних виробничих засобів	0,69	0,75	0,80	0,06	0,05
Коефіцієнт придатності основних виробничих засобів	0,31	0,25	0,20	-0,06	-0,05
Фондовіддача	7,89	10,98	10,69	3,09	-0,29
Рентабельність основних виробничих засобів, %	27,25	84,54	112,71	57,29	28,17

Згідно із табл. 3 видно, що у 2013 році фондомісткість підприємства становила 0,13, у 2015 році знизилася до 0,09, фондоозброєність ТОВ «А» в аналізований період зростала у 2014 році із 39,74 до значення 43,39, проте вже у 2015 році цей показник знизився до значення 37,15.

Щодо питомої ваги залишкової вартості основних засобів у загальній вартості майна підприємства, то у 2013 році коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства становив 0,3 або 30% усього майна. У 2015 році цей показник знизився до 0,18. Коефіцієнт зносу основних виробничих засобів у 2013 році становив 0,69, у 2015 році – 0,8, тобто, саме на 80% у 2015 році основні засоби підприємства були використані. Коефіцієнт придатності основних виробничих засобів у 2015 році відповідно дорівнював 0,2. Цей коефіцієнт відображає частину основних засобів, придатних для експлуатації.

Фондовіддача характеризує ефективність використання основних виробничих засобів ТОВ «А». Відповідно до неї, у 2013 році на 1 грн основних засобів ТОВ «А» припадало 7,89 грн виробленої продукції, тобто основні засоби підприємство використовувало ефективно. У аналізований період спостерігалась позитивна тенденція зростання цього показника. У 2015 році він становив 10,69 грн.

Рентабельність основних виробничих засобів у 2013-2015 роках також зростала, у 2013 році вона становила 27,25%, у 2015 році – 112,71%. Таким чином, ступінь ефективності використання основних виробничих засобів зріс.

У 2015 році основні засоби підприємства були на 80% зношені і лише 20% основних засобів були придатними для експлуатації. Основні виробничі фонди використовувались ефективно – у 2015 році на 1 грн основних засобів ТОВ «А» припадало 10,69 грн виробленої продукції.

Узагальнюючи досліджені явища, слід зазначити, що ТОВ «А» є фінансово нестійким, а основні засоби підприємства зношені на 80%. Хоча показники ефективності використання останніх свідчать про зростання ефективності використання основних фондів та покращення діяльності підприємства загалом. Зросла також ліквідність та показник чистого оборотного капіталу. В загальній динаміці покращилася платоспроможність, тому можна стверджувати, що підприємство підвищує ефективність формування та використання активів підприємства.

Під час дослідження було з'ясовано, що упродовж досліджуваного періоду ТОВ «А» змінювало склад та структуру майна та джерел його формування. Це позитивно вплинуло на фінансове становище компанії – зросли показники ліквідності та рентабельності. Зросла рентабельність основних виробничих фондів, водночас зменшилася частка придатних до використання активів.

Наразі в підприємства є дві проблеми – низька платоспроможність, що викликає нестійкий фінансовий стан, та високий рівень зносу основних засобів.

Отже, для ТОВ «А» ми пропонуємо залучати якомога менше позикових коштів та ще більшу частку активів фінансувати за рахунок власного капіталу з урахуванням досягнення якомога прийняттого рівня ризику та прибутковості діяльності підприємства. Фінансувати слід насамперед оновлення основних фондів підприємства.

Висновки. Показники фінансового стану підприємства характеризують фінансові аспекти формування і використання майна підприємства. Так, під час дослідження ТОВ «А» було з'ясовано, що процеси формування та використання активів підприємства впливають також і на значення фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності. Для досліджуваного ТОВ «А» найкращим варіантом покращення платоспроможності та оновлення основних засобів буде їх фінансування за рахунок власних джерел фінансування, якими може стати власний капітал у формі реінвестованого прибутку компанії.

Література:

1. Поліщук М. П. Основи підприємницької діяльності / М. П. Поліщук, П. П. Михайленко. – Житомир : ЖІТІ, 2000. – 172 с.
2. Косова Т. Д. Організація і методика економічного аналізу : навч. посіб. / Т. Д. Косова, П. М. Сухарев, Л. О. Ващенко та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.
3. Андреева Г. І. Організація і методика економічного аналізу / Г. І. Андреева, В. А. Андреева. – Суми : ДНВЗ «УАБС НБУ», 2009. – 353 с.
4. Барабаш Н. С. Аналіз господарської діяльності / Н. С. Барабаш. – К. : КНТЕУ, 2005. – 395 с.
5. Мних Є. В. Економічний аналіз : Підручник : – 2-ге вид., перероб. та доп. / Є. В. Мних – К. : ЦНЛ, 2005. – 472 с.
6. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент: навч. курс. – 2-е вид., перероб. и доп. / І. А. Бланк. – К. : Ника-Центр : Эльга, 2004. – 656 с.